

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

**Fikir, söz və məlumat
azadlığının,
plüralizmin inkişaf
etdirilməsi;**

Tərəzi bürcü bütün bürclərdən daha zərif və kibar. Onlar ədalətli, siyasəti və nizami təmsil edirlər; kobud olmaqdan son dərəcə uzaq durmağa çalışırlar. Güzellik və estetik hissləri inkişaf etmiş insanlardır. Gördükləri işi məntiq çərçivəsində həyata keçirirlər. Dinləməyi bacarmaq, qarşı tərəfin fikrinə hörmətlə yanaşmaq, danışanın sözünü kəsməməyə çalışmaq onların əsas əlamətləridir.

Əlahəzrət fakt onların heyatının həmişə uğuru və canı olmuş, faktsız cümləni cümlə hesab etməmiş, fakta söykməyən fikrə "yaşıl işıq" yandırmamışlar.

Deyərsən, İlyas Adıgözəllidən danışırıq. Bəli, söhbət mehzi ondan gedir.

"Danışır Sadaxlı radio qovşağı" - bu, qovşağın rəhbəri Şəmil Poluxovun bizlərə doğmadan doğma gələn səsi idi. Bu səsi və ondan sonra Bakıdan verilən son xəbərləri, müxtəlif mövzularda söhbətləri, rəngarəng musiqi nömrələrini, xüsusilə xalq mahnılarını və aşıq havalarını həvəslə dinləyirdik. Bütün sadaxlılar kimi, İlyas da evdəki balaca radionun vurğununa çevrilmişdi, siri cihazın müəmməsini açmağa çalışırdı.

1956-cı ilin noyabrında Gürcüstan Radiosunda Azərbaycan dilində hər gün yarım saatlıq verilişinin açılması və bunun son dərəcə maraqlı qarşılıqları 11-ci sinifdə oxuyan İlyasın radioya olan sevgisini daha da gücləndirdi. Xəbərlərdə bu və ya digər verilişlərdə rayonlardan, şəhərlərdən, kənd təsərrüfatı və sənaye qabaqcıllarının, maarif və mədəniyyət işçilərinin lentə alınmış çıxışlarına, uzunömürlülərin söhbətlərinə tökülmüş həvəslə qulaq asır. Jurnalist Murtuz Muradovun üç-dörd dəqiqəlik reportajlarında kənd heyatının bütün əlamətlərini - quzu mələşməsinə, xoruzların bantımasını, qışların civiltisini, taxıl biçinində kombaynı arxasına dartıb aparən DT traktorunun gur səsinə eşidir, nəzəri cəhətdən xəbərsiz olsa da, təcürbi haziriq toplayır. Canlı çıxışlardakı nöqəsləri də görür, bəzi kolkoz sədrlərinin, briqadirlərin oxuduqları vərəqləri qaçıqtdımlarını heç bəyənmir, bunun təbiiyyətlə yanaşı pintliliyini də görürdü.

Azərbaycan Radiosunun verilişlərinin aludəçisi idi. Son xəbərləri də, səhnə əsərlərini də, "Poeziya dəqiqələri"ni də izləyirdi...Diktortalardan Fatma Cabbarovanın, Aydın Qaradağının, Sabutay Quliyevin, Ramiz Mustafayevin, Züleyxa Hacıyevanın və başqalarının efirə bəzək olan səsinə zövq alırdı.

Niyyətin hara, mənzilin ora

İlyas Adıgözəlli 1938 -ci il oktyabrın 15-də Gürcüstan Respublikasının Marneuli rayonunun Sadaxlı kəndində anadan olmuşdur. Doğma kəndində orta məktəbi bitirdikdən sonra qərar qatılaşdı: jurnalist olmağını, özü də radio jurnalisti. Elə bu niyyətlə də Bakıya gəldi, sənədlərini Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsinə verdi.

Tələbəlik illəri sürətlə gəlib keçdi. Universitetdə oxuduğu dövrdə Azərbaycanın nüfuzlu mətbuat orqanlarında, o cümlədən "Kommunist" qəzetində maraqlı yazılarla çıxış etdi. Az müddətdən sonra Azərbaycan Dövlət Radio və Televiziya Verilişləri Komitəsində işə başladı. Bu illərdə "Araz" radiostansiyasında şöbə müdiri, baş redaktorun müavini, baş redaktor, "Araz" proqramının baş direktoru, radioda şərhçi vəzifələrində çalışdı. İki dəfə Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının "Qızıl qələm" mükafatına sahib oldu. Eyni zamanda jurnalistikanın zirvəsi sayıla biləcək "Əməkdar jurnalist" fəxri adına layiq görüldü.

Dil açan xatirələr

İlyas Adıgözəlli canlı xatirələr kitabıdır. *Xatirələri o qədər maraqlı danışır ki, insan onlardan ayrılı bilmir.*

- Dərindən çıxan kimi redaksiyalara gedirdim. "Kommunist", "Bakı", "Azərbaycan gəncləri" qəzetləri, televiziya və radio ilə əməkdaşlıq edirdim. Redaksiyalardan tapşırıqlar alıb, obyektlə-

Təbrizdən gələn zəng...

Azərbaycanın müstəqilliyi elan olunanda xəbər ilk olaraq "Araz"dan yayıldı

rə yollanırdım. "Kommunist" qəzetində "Siz yatandan sonra" adlı bir rubrika açmışdım. O rubrikada gecə növbəsində işləyən həkimlər, maşinistlər, qəbrək zavodlarında çalışanlarla bağlı məqalələr hazırlayırdım. Eyni zamanda Tbilisidə, Yerevanda çıxan qəzetlərdə yazırdım. Tələbəlik illərində qonorar hesabına yaxşı dolanırdıq. Bir az qonorar alırdıq, bir az da tələbə təqaüdü vardı. İndi o qədər tanınmasam da, tələbəlik illərində məşhur jurnalist kimi tanınırdım.

- *Gürcüstanda Azərbaycan dilində çıxan qəzetlərə material hazırlayıb göndərirdim. Orada fealiyyət göstərən "Sovet Gürcüstanı" qəzeti ən çox əməkdaşlıq etdiyim mətbuat orqanlarından idi. Gənclik illərində daha çox işləyirdim.*

- 1971-ci ildə Sov. İKP - nin XXIV qurultayına mən tək gətirmişdim. Estoniya Radiosunun baş redaktoru Feliks Kazik isə öz jurnalistləri ilə gəlmişdi. Qurultayın açılışı günü, yeni martın 30-da Moskvada Kremlda saat 10-u vurur və mən həmin an reportajımda deyirəm ki, "hörmətli dinləyicilər, saat 10-dur, Kremlin Qurultayları Sarayındaydıq, qurultay öz işinə başlayır". Səfər Rzayev andında bir neftimizlə gəlmişdik qurultaya. Əvvəlcədən səsinə yazmışdım. Lazım olan anda həmin söhbəti təqdim etdim. Gördüm ki, estoniyalı həmkarım dilox vəziyyətdədir: "Mən efirə veriliş verməyəcəm, ancaq çıxış tapa bilmərəm". Dedim ki, qurultay nümayəndəsinin səsinə yazmışam, Azərbaycanca danışır, mətni tərcümə ilə birlikdə sizə verərəm, siz də eston dilində təqdim edərsiniz. O çox sevindi və həmin reportajı eston radiosu ilə verdi. Əlbəttə, radio jurnalisti işini elə tutmalıdır ki, efir anı çatanda çətin vəziyyətdə qalmasın.

- 1991-ci il, oktyabrın 18-də müstəqilliyimiz elan olunanda həmin xəbər ilk olaraq "Araz" radiostansiyası vasitəsilə yayıldı. Təbrizdən gələn zəng yadımdadır ki, oradan sevinc içində göz yaşları ilə zəng edib "Araz"a qulaq asdıqlarını, xəbərin təsirdən kövrəldiklərini və fəxr etdiklərini bildirmişdik.

- 1991-ci il, oktyabrın 18-də müstəqilliyimiz elan olunanda həmin xəbər ilk olaraq "Araz" radiostansiyası vasitəsilə yayıldı. Təbrizdən gələn zəng yadımdadır ki, oradan sevinc içində göz yaşları ilə zəng edib "Araz"a qulaq asdıqlarını, xəbərin təsirdən kövrəldiklərini və fəxr etdiklərini bildirmişdik.

- 1991-ci il, oktyabrın 18-də müstəqilliyimiz elan olunanda həmin xəbər ilk olaraq "Araz" radiostansiyası vasitəsilə yayıldı. Təbrizdən gələn zəng yadımdadır ki, oradan sevinc içində göz yaşları ilə zəng edib "Araz"a qulaq asdıqlarını, xəbərin təsirdən kövrəldiklərini və fəxr etdiklərini bildirmişdik.

İlyas Adıgözəlli-85

lər. 1993-cü ildə Vaşinqtonda mən silsilə verilişlər hazırlamışdım. Maraqlı budur ki, orada Güney və Quzey Azərbaycandan olan iki gənc - Həbib və Nəida evlənmişdi. Onların da Araz adında bir oğlu olmuşdu. Bu da efir vasitəsilə dinləyicilərə çatdırıldı ki, Güney - Quzeyin birlik rəmzi kimi Vaşinqtonda Müstəqil Azərbaycan dövlətinin ilk səfirliyinin açılması mərasimində Araz balamız da iştirak etmişdi.

- Amerikada Azərbaycan səfirliyi açıldı. Səfirimiz Hafiz Paşayev idi. İlk dəfə idi ki, Bakıya Amerikadan canlı yayımla reportaj verildi. Mən səfirliyin açılışı haqqında reportaj hazırladım. Hafiz Paşayevdən qısa müsahibə almışdım. On altı gün orda qaldıq. Bizə gəzdirildilər, Marqaret adlı bir amerikalı qız bizi müşayiət edirdi, məlumat verirdi, bizi suallar ünvanlayırdı. Axırncı gün idi, qayıdırdıq, ona sual verdim ki, burada olduğumuz müddətdə biz azərbaycanlılar haqqında sizdə hansı təsəvvür yaranmışdır?

- *Dədi ki, siz gəlməmişdən əvvəl ələ bildirdik ki, Afrikanın geridə qalmış bir dükənindən gələn insanlar olacaqsınız. Amma gördük ki, siz bir sıra məsələlərdə biz amerikalılardan da qabağa getmişiniz.*

- Oğlum Fikrət mənim yolumla getdi. O bilirli əli təhsil alıb, başqa sahələrdə çalışır. Fikrətin jurnalistikaya yönəlməyində mənim böyük rolum olub. Hələ orta məktəbdə oxuyanda onu məktəb heyatından balaca xəbərlər hazırlamağa məcbur edirdim. "Azərbaycan pioneri" qəzetində çap olunurdu. O vaxt jurnalistika fakültəsinə sənəd verəndə qayda bələydi ki, abituriyentin mütlət mətbuatda, radioda, televiziya-da materialları olmalıdır. Oğlum hələ orta məktəbdə oxuyanda yazıları radioda və qəzetlərdə gedirdi. Onları təqdim elədi və sənədləri qəbul imtahanlarına göndürdü. Bu gün o, respublikanın "Əməkdar jurnalisti" kimi fəxri ad daşıyır.

- Bir zamanlar jurnalistika sahəsinə bir sənətə hökmə bağlı olan gənclər gəlirdilər. 1957-ci ildə biz universitetin birincü kursunda oxuyarkən hüquq fakültəsinin nümayəndəsi dekanımız Əli

Sultanlı ilə auditoriyamıza gəlmişdi. Bilə zə dedilər ki, hüquq fakültəsində iki boş yer var, kim istəsə, keçə bilər. Uşaqların biri də irəli çıxmadı, jurnalist olmaq istediklərini bildirdi. İndi tələbələr çoxu oxuduğu fakültəni hüquq fakültəsinə dəyişmək istəyir, bələləri jurnalistikaya təsadüfən, topladıqları bal az olduğu üçün düşdüklərini deyirlər.

- İndi bəzi jurnalistlər hər şeydə nöqsan axtarırlar. Tələbələrə tapşırıram ki, hər gün metrodan istifadə edirsiniz, gördüyünüz hadisələrdən xəbər yazıb gətirin. Həmişə ədullardan yazır. Deyirlər, metro böyüyür, inkişaf edib genişlənir, insanların ən çox istifadə etdiyi neqliyyat vasitəsidir. Səhər saat 6-dan gecə saat 00-dək işləyir. İşıqlı tərəfləri də görmək lazımdır...

İlyas Adıgözəlli kitablar müəllifi kimi

Doğulub boya-başa çatdığı doğma kəndi Sadaxlıni çox sevdi, o yerlər üçün darıxdığını heç vaxt gizlədə bilmir, ilin bir ayını bu yerlərdə istirahət etməyi dünyanın ən məşhur kurortlarında dinlənməkdən üstün tutduğunu söyləməkdən yorulmur.

Əlbəttə, kitab yazmaq və bu kitabla öz yerini-yurdunu təsvir etmək onun gözəl arzularından biridir. 2000 -ci ildə "Azərbaycan" nəşriyyatında işıq üzü gören "Elim-obam Sadaxlı" kitabı bələcə yarandı. Burada ne yoxdur; kəndin qədim tarixi, uzunömürlü insanları, İkinci Dünya müharibəsində dilərdə dastan olan iştirakçıları, alimləri, müxtəlif peşə sahibləri, kənd məktəblərinin fealiyyəti. Kitab ağsaqqalların və gənclərin, ümumən kənd camaatının yığıncaqlarında mütakəkirə edilmiş, müəllif iradları və qeydləri nəzərə alıb, düzəlişlər aparmışdır. Bunun nəticəsidir ki, həmyerliləri tərəfindən kitabın neşri sevincilə qarşılanmış və müəllifi səmimi təşəkkürünü çatdırmışlar.

Bakının mərkəzindəki kafələrdən birində kitabın izdihamlı təqdimatı olmuşdu. Azərbaycanın Xalq dairəsi Zəlimxan Yaqub, filologiya elmləri doktoru, professor Pənah Xəlilov, görkəmli filsof, professor Camal Mustafayev, filo-

logiya elmləri doktoru, professor Şəmil Qurbanov, Sadaxlı mədəniyyət evinin direktoru Lətif Bayramov və neçə-neçə başqaları kitabın əhəmiyyətindən ağız-dolusu danışmışdılar.

Kitabın redaktoru olaraq bu sətirlərin müəllifi kimi mən də çıxış etdim: "İlyasın bu kitabı sadaxlılar üçün qiymətli hədiyyədir. Gürcülərdə artıq ənənəyə çevrilmiş bələ bir oğla vardır: gəlinin çehizi içində Şota Rustavelinin "Pələng dərisi geymiş pələvan" poemasının ən yaxşı nəşri olmalıdır. Mən bələ bir təklif verərdim: Sadaxlıdan gəlin köçərlərin çehizi arasında "Elim-obam Sadaxlı" olsun".

Sonra yeni kitabı nəşr olundu: "Əzizim Vətən yaxşı". Burada bir-birindən maraqlı təəssürlərini, yox qeydləri və oçerkləri öz əksini tapmışdır. Əlbəttə, həmin kitabın məziyyətləri haqqında geniş söhbət açmaq olar. Amma buna ehtiyac duymuram. Çünki İlyas Adıgözəlli yeniliklərlə yaşayan, daim yeniliklərə doğru can atan insandır. Dostları, əqlüləri, yeni kitab üzərində işlədiyindən xəbərdar idilər. Sadaxlı, onun sakinləri haqqında materiallar toplayırdı, bu bərədə əvvəlki kitabını təkmilləşdirmək, yeni faktlarla zənginləşdirmək istəyirdi. Gərgin əməyi sayəsində arzusu naill oldu: 2014-cü ildə "Borçalının Sadaxlı dünyası" ən müasir tələblər səviyyəsində işıq üzü gördü. Bu kitabın təqdimatı da yüksək səviyyədə keçirildi. Tədbirə xeste olmasına baxmayaraq, böyük gairimiz Zəlimxan Yaqub da gəlmiş, özünü əlavə, ibretamiz nitqi ilə toplaşanları heyran etmişdi.

Oktyabrın 15-də İlyas Adıgözəllinin 85 yaşını tamam olur. Gəlin bu Azərbaycan jurnalistikasını yüksək səviyyəyə qaldırın həmkarımız zəngindən sonra da böyük yaradıcılıq uğurları və daha uzun ömür arzularına!

Həmid Vəliyev,
Bakı Dövlət Universiteti,
Beynəlxalq Jurnalistika və İnformasiya
Siyasətı kafedrasının professoru,
Gürcüstanın Əməkdar Jurnalisti